

Boekbesprekingen

Alkmaardermeerboek IV

Dit boek betreft een biologische, landschap- en cultuurtechnische inventarisatie van het veenweidegebied 'Krommenieër-Woudpolder-Noord' dat in het noorden o.m. aan het Alkmaardermeer grenst. De vorige Alkmaardermeerboeken werden besproken in 'Het Vogeljaar' jrg. 21, no. 6, december 1973, pag. 536.

Hoofdstuk 1 van deel 2 geeft een ornithologisch overzicht (pag. 51-162). Van een aantal soorten worden verspreidingskaartjes gegeven. In het gebied zijn 141 vogelsoorten waargenomen, waar van 62 soorten het broeden met zekerheid is vastgesteld. Naast het vestigen van de Putter en Kneu als nieuwe broedvogels in de afgelopen jaren hebben zich een aantal soorten reeds eerder gevestigd; zoals bijvoorbeeld Kuifeend, Tafel-eend, Baardmannetje. De achteruitgang van het aantal Kemphanen is groot en wordt als bijzonder zorgwekkend aangemerkt. De vier voormalige broedvogelsoorten zijn Dodaars, Huiszwaluw, Grote Lijster en Gekraagde Roodstaart.

Ook als rust- en foerageergebied kan men stellen dat de waarde van de Krommenieër-Woudpolder zeer groot is. Een totaalscore van 214 vogelsoorten waarbij de 37 niet vermelde zangvogels niet inbegrepen zijn is zonder meer aanzienlijk. De samensteller W. Rol, met medewerking van J. M. Hoekman, behandelt elke soort afzonderlijk. In dit kort bestek kunnen wij hierop helaas niet nader ingaan.

Het boek werd uitgegeven door de NJN afdeling Zaanstreek en is verkrijgbaar door storting van f 18,— (incl. f 3,50 portokosten) op gironummer 3 052 189 t.n.v. Biologische Werkgroep 'Het Markerveld', Jan Steijnstraat 53, Zaandijk. Samenstellers van het boek zijn: J. M. Hoekman, W. Rol & M. Schreijer. Gestencild, 278 pag.

Landinrichting

Krommenieër-Woudpolder-Noord

Deze oecologische visie op de integratie van cultuurtechniek en natuurtechniek in een veenweidegebied werd samengesteld door J. M. Hoekman & W. Rol, onder redactie van J. M. Hoekman. Het is een uitgave van de afdeling Zaanstreek van de NJN en Contact Bescherming Noord-Holland. Uit inventarisaties over de jaren 1971 t/m 1974 is gebleken dat het gebied landschappelijk en natuurwetenschappelijk (brakwaterverlinding en belangrijke water-, weide- en rietvogelpopulaties) van internationale betekenis is. Kwalitatief en kwantitatief behoort de polder, natuurwetenschappelijk gezien, tot de zes meest waardevolle brakke veenweidegebieden van Noord-Holland en daarmee van Europa. In het gebied broeden bijvoorbeeld meer Grutto's dan in Engeland en

Frankrijk samen! Bescherming van water- en weidevogelpopulaties is noodzakelijk met de te verwachten toename van de intensiteit van de agrarische bedrijfsvoering. De achteruitgang van de Kemphaan wordt duidelijk geïllustreerd door een verhoogd kunstmestgebruik en een hoge beweidingdruk. Ook de mogelijkheden voor de melkveehouderij in een weidevogelreservaat worden besproken. Een uitgebreide literatuuroppgave is toegevoegd.

De uitgave is gestencild, 52 pag., tekst wordt toegelicht met talloze grafiekjes, kaartjes en foto's. Het rapport is verkrijgbaar door storting van f 6,— + f 0,95 portokosten op gironummer 3 052 189 t.n.v. Biologische Werkgroep 'Het Markerveld', Zaandijk.

Veen- en Binckhorstpolder, Voorburg 1967 t/m 1973

Door C. van Deursen werd een 'Verslag vogelpopulatieonderzoek in de jaren 1967 t/m 1973 uitgevoerd in de Veen- en Binckhorstpolder in de gemeente Voorburg' samengesteld. Het poldergebied is inmiddels geheel bebouwd en daarmee voor goed verloren. Het verslag is samengesteld uit dagboeknotities en ringlijsten. De bezoekerfrequentie was vrij hoog en minimaal éénmaal per week. De samenstelling is op verzoek van het SOVON geschied.

Voor belangstellenden is het verslag tegen betaling van portokosten (f 1,30) verkrijgbaar bij C. van Deursen, St. Martinuslaan 180, Voorburg, tel. 070 - 870 422.

Broedbiologie en demographie van de Geoorde Aalscholver

Als doctoraal verslag van H. E. van de Veen verscheen in 1973 een gestencild rapport 'Some aspects of the breeding biology and demography of the Double Crested Cormorants (*Phalacrocorax auritus*) of Mandarte Island'.

Het eiland waar in 1972 het onderzoek werd uitgevoerd bevindt zich aan de westkust van Noord-Amerika ten zuiden van Vancouver - Island. In het bijzonder werd aandacht geschonken aan de vraag welke invloeden de grootte van de legfels van zeevogels beïnvloeden. Aanvullende gegevens werden verzameld door het aflezen van ringnummers bij levende vogels. De jaarlijkse sterfte van eerstejaars vogels bepaalt in belangrijke mate de jaarlijkse produktie van de populatie.

Het gestencilde verslag bevat 25 pagina's en is uitgegeven door het Zoologisch Laboratorium der Rijksuniversiteit te Groningen. Het rapport kan besteld worden per postgirocheque t.n.v. H. Eggen, Zoologisch Laboratorium, Kerklaan 30, Haren Gr. Prijs f 6,30 (incl. f 1,30 portokosten).

Pluismeer en De Stulp - 1972

De Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, afd. Hilversum gaf een inventarisatie-rapport uit (dec. '74) van het Pluismeer dat ten westen van het dorp Lage Vuursche, gem. Baarn ligt en het noordelijk aanliggende blok 'De Stulp' tot de Boswachterij 'De Vuursche'. Het werd samengesteld door Rob Moolenbeek, Jopie Elings en Piet Slot (gestencild 34 pag. + kaartje). Behalve aan vogels wordt ook aandacht besteed aan de flora, plankton, insecten, mollusken, amfibieën, reptielen en zoogdieren. Boomleeuw-erik, Nachtzwaluw en waarschijnlijk óók de Houtsnip zijn als broedvogel reeds geheel verdwenen. Voor de stootvogels wordt voldoende rust gevraagd, waardoor Buizerd, Boomvalk en Sperwer (eventueel met kunst-nesten) aangetrokken, resp. behouden, kunnen blijven. Ook de Steenuil kan aangetrokken worden door geschikte kasten te plaatsen. Kleine Bonte Specht en Zwarte Specht worden er herhaaldelijk waargenomen. De Bonte Vliegenvanger en Boomklever zijn er schaarse broedvogel.

Het verslag is à f 2,— + f 1,30 porto verkrijgbaar door storting van f 3,30 op girorekening 3.044.020 t.n.v. J. Elings, Hilversum met vermelding 'Rapport Pluismeer'.

De Klokkenkamp 1974

Dit gestencilde verslag van diverse inventarisaties door de werkgroep 'Natuurstudie' van de vereniging 'Stad en Ambt Doesburg' in het natuurgebied 'De Klokkenkamp' in de gemeente Hummelo en Keppel (Gld.) werd samengesteld door G.M. Rabeling.

Het natuurgebied heeft een oppervlakte van 85,6 ha en is eigendom van de stichting 'Helene van Schuylenburg'. Broedvogel zijn er o.a. Boomklever, Goudhaan en Goudvink. Totaal werden 88 vogelsoorten in het gebied vastgesteld. Het nestkastonderzoek 1974 geeft gegevens over de nestkastbewoning en een overzicht vogelslachtoffers door het snelverkeer vermeld 8 vogelsoorten.

De prijs van het verslag bedraagt voor niet-leden van 'Stad en Ambt Doesburg' f 2,50 (per post). Het contactadres van de werkgroep 'Natuurstudie' is: Dreef 21, Drempt, tel. 08334 - 2968.

Urker Zand Afgraving

Door de jeugdbonden (CJN-NJN, afd. NOP) in de Noordoostpolder werd een gestencild verslag van de Urker Zandaafgraving (136 pag., 1975) samengesteld.

Het ornithologisch verslag (pag. 71-93) werd samengesteld door Werner de Leeuw, Piet Bremer en Nico Beemster. Als broedvogel werden o.m. vastgesteld Roerdomp, Zomertaling, Slobeend, Kuifeend, Waterral, Porseleinhoen, Gele Kwikstaart, Snor, Bosrietzanger en Baardmannetje. In 1974 broedden er 24 tot 28 vogelsoorten. De zekere broedvogels vormen 19,6% van het totaal aantal waargenomen vogels. De laatste drie jaren werden 120 verschillende vogelsoorten waargenomen en gerekend vanaf het begin

van de zestiger jaren is dit aantal zelfs 150. Vanaf 1970 is begonnen met vuilstorings in de zuidoostelijke hoek van het gebied, waardoor elk jaar meer van het ornithologisch rijke water-rietland vernietigd wordt. Als men zich als doel gaat stellen het gebied te behouden als natuurreservaat worden een aantal maatregelen genoemd (pag. 131) die uitgevoerd zouden moeten worden.

Het verslag is verkrijgbaar door overschrijving van f 6,— (incl. f 2,— verzendkosten) op girorekening nr. 3.329.375 t.n.v. P. Bremer, Kettingstraat 1, Emmeloord m.v.v. 'UZA Verslag'.

Jaarverslag Vogelwacht Franeker en Omstreken - 1974

De aantallen gevonden nesten en getelde paren van Kievit, Grutto, Tureluur en Scholekster worden uit de verschillende rayons vermeld. Vergelijkingen worden getrokken met vroeger jaren.

De ringgroep 'Franeker' ringde meer dan 2500 vogels in 1974. In december 1973 werd aangevangen met het vangen van steltlopers w.o. Kanoetstrandlopers, Bonte Strandlopers, Wulpen en Scholeksters. Op 13-12 werden 217 Kanoetstrandlopers geringd en 3 & 16-1 nog eens 256 Kanoetstrandlopers. Hiervan droegen 7 ex. een buitenlandse ring 5 Britse, 1 Noorse en 1 IJslandse.

Tevens is aandacht besteed aan het ringen van Sneeuworzelen. In 60 jaar ringonderzoek werden in ons land slechts 243 ex. geringd. Vanaf nov. '74 t/m 1 febr. '75 werden totaal 177 Sneeuworzelen geringd. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de kleden van de leeftijden. Plannen om een vinkenbaan aan te leggen zijn in voorbereiding. Interessante terugmeldingen worden vermeld, ook van vogels met buitenlandse ringen. Zijn alle leden van de vogelwacht al abonnee van 'Het Vogeljaar'? Mogen wij hen hiertoe aansporen?

Vogelwacht 'Franeker & Omstreken', Ulbe Rijppma, M. Miedemastraat 3, Franeker.

Vogelwelt und Landschaftsplanung

Een studie uit de Beierse Alpen (gebied omgeving Garmisch-Partenkirchen) waar in de jaren tussen 1966-1973 het Werdenfelser Land werd geïnventariseerd op broedvogels en trekvogels door de Staatliche Vogelschutzswarte Garmisch-Partenkirchen. Deze gegevens werden gebruikt bij de landschapsplanning. De vogelwereld kan als maatstaf voor de kwaliteit van de levensruimte gebruikt worden. Op vele kaartjes wordt de verbreiding van tal van broedvogelsoorten aangegeven. Rekening wordt gehouden met de landbouw- en recreatiegebieden.

Einhart Bezzel & Helmut Ranftl: Vogelwelt und Landschaftsplanung. Eine Studie aus dem Werdenfelser Land (Bayern). Tier und Umwelt, Neue Folge, Nr. 11/12. Aus der Staatlichen Vogelschutzswarte Garmisch-Partenkirchen. 10 foto's, 35 kaartjes en tabellen, 92 pag. (1974). Uitg. Verlag Detlev Kurth, Barmstedt. Prijs DM 18,—.

VOGELS IN HET DELTAGEBIED. PROGNOSE VOOR VERSCHILLENDE INRICHTINGSMODELLEN

Onder deze titel verscheen bij de Rijkswaterstaat Deltadienst, afdeling Milieu-Onderzoek (postbus 8, 's-Heer Arendskerke, tel. 01106-1610) de nota nr. 74-16 (december '74) samengesteld door drs. H. L. F. Saeijs en H. J. M. Baptist. Deze nota komt in de plaats van nota 73-28, doch bevat tevens een uitbreiding. Met name zijn prognoses toegevoegd voor enkele inrichtingsmodellen, waarin een gedempt getijdebekken is opgenomen. Speciale aandacht moeten wij vestigen op de waarderingsmethodiek die naar aanleiding van opmerkingen ten opzichte van de nota 73-28 drastisch is herzien. Voor een aantal vogelsoorten zijn de veranderingen van Europese betekenis. In ongunstig opzicht geldt dit voor: Zwarte Ruiter, Rotgans, Steenloper, Wulp en Grote Stern. Met uitzondering van de Rotgans wordt in geen enkel geval een bepaalde (wereld)populatie in belangrijke mate door de afsluitingen van betekenis beïnvloed. Natuurlijk alleen rekening gehouden dat geen andere belangrijke gebieden voor bepaalde soorten zouden verdwijnen! Met deze faktor zou goed rekening moeten worden gehouden. Ook zouden langdurige strenge winters nog eens extra onder de loupe moeten worden genomen omdat de waarde van het deltagebied dan mogelijk nog groter zou kunnen worden. Een kort overzicht van de weersomstandigheden en de invloed daarvan op bepaalde vogelsoorten zou de gegevens wellicht nog aan waarde kunnen doen toenemen. De nota bevat 162 gestencilde pagina's en enkele kaarten. Het is een verheugend feit dat Rijkswaterstaat enkele kundige ornithologen heeft aangetrokken die in de gelegenheid worden gesteld zulke belangwekkende gegevens te verzamelen. Het verloop van de vogelstand in en rond de IJsselmeerpolders vanaf de eerste dag van inpoldering had eigenlijk ook op dergelijke wijze vastgelegd moeten zijn.

J. T.

Vogels van het zuidwestelijke IJsselmeer

Onder deze titel is in nr. 6 van het tijdschrift *Natuur en Landschap* een uitvoerig artikel verschenen dat de ornithologische waarde weergeeft van het gebied dat als Markerwaard dreigt te worden ingepolderd en welke waarde veel groter is dan velen wel gedacht hebben. Voor een aantal soorten b.v. Nonnetje en Aalscholver is dit gebied werkelijk van internationale betekenis en inpoldering van de Markerwaard zal voor deze soorten dan ook zeer nadelig zijn. De mogelijke gevolgen van de inpoldering voor het waterwild in het algemeen en een potentiële betekenis van een nieuwe polder worden eveneens kort belicht. Alleen behoud van de huidige situatie kan echter de maximale waarden voor het waterwild behouden.

'Natuur en Landschap', jrg. 1974, nr. 6, pag. 329-340. Drs. A. J. Beintema en W. A. Weyland, RIN-mededeling nr. 120. Losse nrs. à f 3,— verkrijgbaar door storting op girorekening 51 880 van de Stichting *Natuur en Landschap*, 's-Graveland.

Waterwildtellingen op de Gouwee en rond Marken

In 'Aythya' (jrg. 14, nr. 1, jan/maart 1975, pag. 29-57) schreef Jaap Drijfhout 'Overzicht van vier winters waterwild tellen op de Gouwee en het IJsselmeer rond Marken'. Deze tellingen werden verricht door de NJN, afd. Purmerend. Hieruit is gebleken dat, gezien de normen die door het International Wildfowl Research Bureau vastgesteld werden, het gebied voor vooral het Nonnetje, maar ook voor de Kuifeend, Smient en eigenlijk ook Tafeleend van internationaal belang wordt geacht. De gegevens kunnen worden gebruikt bij het tegengaan van de bedreigingen van dit gebied, zoals zandwinning en inpoldering.

Avifauna van oostelijk Zeeuws- Vlaanderen

Na een inleiding, het landschap van oostelijk Zeeuwsch-Vlaanderen, een lijstje van de polders met opgave van jaar van indijking, de krek en kreekrestanten, een inleiding op de soortenlijst en een interessante lijst van streeknamen (waar vaak té weinig aandacht meer aan wordt besteed!) volgt het belangrijkste van het boek: de soortenlijst. Totaal worden 260 vogelsoorten vermeld. Broedgevallen van Fuut, Aalscholver, Blauwe Reiger, Woudaapje, Kuif- en Tafeleend, Bruine Kiekendief en Steltkluit zijn in tabelvorm opgegeven.

De term 'dwaalgast' (voor minder dan 10 waarnemingen of vondsten) gaat in zo'n vrij klein gebied vaak niet erg goed op en is dan ook bij bepaalde soorten wat misleidend. Over literatuurstudies wordt niets medegedeeld, terwijl datum van afsluiting van opgenomen waarnemingen ontbreekt. Voor vogelliefhebbers woonachtig in dit gebied, vakantiebezoekers en Belgische vogelliefhebbers een interessant werkje evenals voor 'avifauna-verzamelaars'. Het toont aan hoe weinig gegevens er soms van schijnbaar algemeen voorkomende vogelsoorten voorhanden zijn.

G. M. P. Sponselee & M. A. Buijs: Avifauna van Oostelijk Zeeuws-Vlaanderen. 72 pag., 10 foto's, 4 kaartjes, 6 zwart/wit tekeningen (1975). Zeelandreeks 2. Uitg. C.V. Drukkerij G. den Boer, Middelburg. Prijs f 10,— + f 1,30 portokosten voor verzending = f 11,30

Abonnees van 'Het Vogeljaar' ontvangen een reductie van 25% indien zij het boek rechtstreeks bij de uitgever bestellen. Bestellingen op giro-nr. 74 988 t.n.v. C.V. Drukkerij G. W. de Boer, Middelburg f 7,50 + f 1,30 verzendkosten = f 8,80 met vermelding op het girostrookje 'toezending Avifauna voor vogelvriend'.

Birds of Prey in the Field

Een stootvogel zien wij meestentijds vliegend. Herkenning van de juiste soort vereist dan ook enige ervaring. Murdoch zowel als Harkness maakten de schetsjes van de vliegbeelden terwijl Eric Hosking, Lennart Norström en Arne Schmitz foto's leverden w.o. juweeltjes van opnamen. Elke Europese soort wordt behandeld waarbij verspreiding, kenmerken te gebruiken in het veld, biotoop en gedrag worden behandeld. Tesaamen met andere boeken over stoot- of grijpvogels een fijn boek dat wat formaat betreft gemakkelijk in het veld mee te nemen is.

Roger Harkness & Colin Murdoch: *Birds of Prey in the Field. A Guide to the British and European species.* Foto's van Eric Hosking, Lennart Norström & Arne Schmitz. Tekeningen van de auteurs. 208 pag. (1971). Uitg. H. F. & G. Witherby Ltd., London. Prijs f 18,70.

Handleiding Praktische Dierenbescherming

De herdruk is belangrijk uitgebreid en waar nodig gewijzigd. De gehele inhoud is losbladig en wordt in drie ringbandjes opgeborgen. Deze HPD heeft zowel voor de praktijk als voor studiedoelinden zijn nut reeds bewezen. Hierin vindt men alle wetten bijeen gebundeld, die ook maar iets met dieren- en natuurbescherming te maken hebben. Men treft er de tekst in aan met besprekingen, modellen, jurisprudentie enz. Het begrip dierenbescherming uit het Wetboek van Strafrecht; de Wet op de dierenbescherming, dierenhandel, dierenasiels, dierenvervoer, dierv verzorging, diergeneeskundige beoefening, jachtakten, dieren EHBO, jachtmiddelen (on-)geoorloofde, jachttijden kooi- en jachtvogels en opvangcentra voor verschillende diersoorten, eendenkooien, eieren rapen, vogelinventarisatie, volièreconströle en inbeslagname van vogels, wildschade, wintervoeding van vogels, wind- en luchtbukken enz. De inhoud is samengesteld door een groot aantal deskundigen.

Deze handleiding is verkrijgbaar door storting van f 15,— (voor leden van Dierenbescherming) op giro 1 127 994 t.n.v. M. van Asperen, Vught met vermelding 'HPD'.

Vogelwelt Schleswig-Holsteins, dl. 1
Reeds eerder kondigden wij het eerste deel van de vogels van Sleeswijk-Holstein aan dat de zeeduikers tot de flamingo's behandeld (jrg. 21-pag. 488). Elke soort is door één of meer auteurs afzonderlijk behandeld waarbij avifaunistische gegevens uitvoerig vermeld worden. Ook omliggende gebieden worden daarbij niet vergeten. Biotoopfoto's, verspreidingskaartjes, grafieken, tabellen en enkele foto's van vogels vullen de tekst aan. De Ooievaar ging ook hier sterk achteruit, terwijl van de Zwarte Ooievaar nog enkele paren zijn overgebleven. Een aanvulling voor pag. 129 zou de waarneming

bij Borkum van Jan van Genten (jrg. 20, pag. 260) zijn. Eiderstedt blijkt het beste broedgebied voor Blauwe Reigers te zijn, terwijl Roodhalsfuten in het bijzonder nog vrij algemeen in Ost-Holstein nestelen. Vaak worden interessante gegevens over voorkomen, biotoop en rui verteld. Voor onze avifaunistische onderzoekers is het tevens een bijzonder interessant boek en we kijken met verlangen uit naar de volgende delen.

J.T.

Rolf K. Berndt & Detly Drenckhahn: *Vogelwelt Schleswig-Holsteins.* Band 1, 240 pag., 98 afb. & foto's, meer dan 100 tabellen en overzichten. Formaat 30 x 21 cm. Uitg. Ornithologische Arbeitsgemeinschaft für Schleswig-Holstein und Hamburg e.v. Kiel. Beselerallee 22, 23-Kiel-1. Prijs DM 23,80 (incl. verzendkosten DM 26,—).

The Migration of the Swallow

Een aardig boekje over de zo geliefde Boerenzwaluw waarbij de beschrijving van de trek van de zwaluwen een belangrijke plaats inneemt. Door middel van het ringen van zwaluwen hebben wij veel gegevens over de trek verkregen. Willen wij het grote verlies van de nog jonge vogels voorkomen en het terugmeldingspercentage van geringde zwaluwen drastisch verhogen dan zou men de zwaluwen in de overwinteringsgebieden in massa moeten ringen. Een typisch Engels boekje waaraan de vogelliefhebber veel plezier beleeft.

J.T.

Collingwood Ingram: *The Migration of the Swallow.* 86 pag., 4 foto's en enkele pentekeningen (1974). *Symbol of Summer - Talisman of Good fortune.* Uitg. H. F. & G. Witherby Ltd., London. Prijs f 14,85.

Over rui van Baardmannetjes

In 'Beaufortia' (Volume 23, No. 306, May 15, 1975) verscheen een artikel over de rui van het jeugdkleed van het Baardmannetje naar het volwassen kleed. Deze is beschreven naar aanleiding van veel vangsten ten behoeve van het ringonderzoek in Zuidelijk Flevoland. De eerstejaars vogel verliest het jeugdkleed tussen eind juli tot in begin oktober en duurt 56 dagen. Ook de vleugelpennen ruien dan reeds. In de zomer van het eerste levensjaar zijn Baardmannetjes dus dan al niet meer te onderscheiden van volwassen exemplaren. Een interessant artikel dat wij, mede dank zij de inpoldering van de IJsselmeerpolders, hebben verkregen.

J. T.

Joop B. Buker, Luit S. Buurma & Eduard R. Osieck: *Post-juvenile moult of the Bearded Tit, Panurus biarmicus (Linnaeus, 1758), in Zuidelijk Flevoland, the Netherlands (Aves, Timaliinae).* *Beaufortia* Volume 23, No. 306, May 15, 1975, pag. 169 - 179. Prijs f 5,—.
Series of miscellaneous publications. Institute of Taxonomic Zoology (Zoological Museum). University of Amsterdam.

Greifvögel

Veel dieren zijn indicatoren voor veranderingen in het milieu. Tot hen behoren in het bijzonder de stoot- of grijpvogels. Ook in Duitsland heeft men het woord Raubvögel veranderd in Greifvögel! Lange tijd hebben ze aan de meedogenloze achtervolging blootgestaan. Nu de houding van de mens tegenover deze vogels zich wat heeft gewijzigd zijn er andere gevaren komen opduiken. Dit is een grondig werk van een dierenarts over de levenswijze, bescherming en verzorging van stootvogels en uilen. De verzorging, de behandeling van zieke en verongelukte vogels en het terugzetten in de natuur wordt zeer uitgebreid behandeld waarbij van de ervaring van valkeniers gebruik wordt gemaakt. Een bijzonder boek voor geïnteresseerden en voor diegenen die met de verzorging van deze vogels geconfronteerd kunnen worden.

Günther Trommer: Greifvögel. Lebensweise, Schutz und Pflege der Greifvögel und Eulen. 180 pag., 8 kleurentafels, 25 tekeningen (1974). Uitg. Verlag Eugen Ulmer, 7 Stuttgart 1. Prijs DM 28.—

Das Schicksal der Greifvögel in der BDR

De auteur schreef een documentatie over de stoot- of grijpvogels in West-Duitsland, waarbij hij tevens gegevens verschaft over de stand in omliggende landen. Hij bespreekt de oorzaken van de achteruitgang, stootvogels en pesticiden, stootvogels en de jacht, gewenste maatregelen, verdwenen soorten en afzonderlijke bespreking van soort voor soort. In een voorwoord schrijft dr. E. Bezzel dat vogelbescherming reeds lang uit het stadium van voederhuisjes en nestkastjes is uitgegroeid, maar dat bescherming van het milieu moet worden aangepakt met behulp van de ecologische wetenschap. Bij een nieuwe druk zouden van bepaalde soorten ook juistere Nederlandse gegevens toegevoegd kunnen worden. Een uitgebreide literatuurlijst stelt ons in staat ons uitgebreider in dit onderwerp te verdiepen. Het is deel I van een nieuwe serie 'Vogelkundliche Bibliothek'. J. T.

Gerhard Thielcke: Das Schicksal der Greifvögel in der Bundesrepublik Deutschland. Eine Dokumentation. 18 afb., 48 pag. (1975). Vogelkundliche Bibliothek - Band 1. Uitgever: Einhard Bezzel, Kilda-Verlag Greven. Prijs DM 12,80.

Geen twee eieren zijn gelijk

De buitenkant van de stofomslag laat de grote variatie in kleur en tekening van de eieren van de Zeekoet zien en het is dan ook zonder meer duidelijk dat de inhoud voornamelijk de voortplantingsbiologie behandelt die Makatsch tientallen jaren heeft bestudeerd.

Hij beperkt zich niet alleen tot de inheemse vogelsoorten maar bekijkt ook karakteristieke voorbeelden uit verschillende faunagebieden. Doordat de foto's wat compact zijn

afgedrukt komen zij niet allemaal goed tot hun recht. Ik zou liever enkele van de meest onduidelijke of slechte foto's hebben laten vervallen.

Het boek over nesten en eieren blijft een hachelijke zaak en de vertalers hadden van de gelegenheid gebruik moeten maken de lezer op de hoogte te brengen van de Vogelwet 1936, haar verbodsbepalingen en het gevaar dat nesten zoeken, fotograferen en bekijken heeft voor onze steeds slechter wordende vogelstand. Drukfouten in soortnamen zouden zoveel mogelijk vermeden moeten worden zoals Winterkoningkij, Kernuil en Jan van Gents (resp. pag. 113, 136 & 155). Het boek bevat overigens een schat van wetenswaardigheden!

Dr. Wolfgang Makatsch: Geen twee eieren zijn gelijk. 152 pag., vele kleuren- en zwart/wit foto's, pentekeningen (1974). Nederlandse vertaling en bewerking: M. de Jong & R. de Jong-Kop. Uitgeverij Helmond B.V., Helmond. Prijs f 16,50.

De Gouden Delta 2

Sinds enkele jaren verricht een ruim opgezette werkgroep Noord-Vlaanderen/Delta-Zuid onderzoek tot behoud en beheer van het gebied van de Scheldemonding, de gouden delta's. De studie wordt in vier secties (aardrijkskunde, biologie, economie-sociologie en ruimtelijke ordening) verdeeld. Als aanvulling op de voordrachten gehouden op het gezamenlijke symposium op 13 februari 1974 te Gent die in dit boek zijn opgenomen hebben een aantal vakspecialisten op ander gebied hun bijdragen geleverd. De bevaarbaarheid en de vervuiling van de Schelde, de relatie ecologie-planologie, de methode van ruimtelijke planning en stedenbouwkundige aspecten worden uitvoerig behandeld. Voor wie zich verdiept in de ruimtelijke ontwikkelingen in het Belgische en Nederlandse deltagebied een goede informatiebron.

Onder redactie van prof. dr. H. Gysels: De Gouden Delta 2. Basisgegevens voor ruimtelijke planning in de Schelde delta. 172 pag., diverse fig. (1975). Voordrachten gehouden op het symposium 'De Gouden Delta 2'. Uitg. Pudoc. Centrum voor landbouwpublicaties en landbouwdocumentatie, Wageningen. Prijs f 7,50.

Tropische Vogelatlas

Achtentachtig gekleurde tekeningen van tropische vogels die als zogenaamde 'kamer- of voliërevogel' gehouden worden met bij elke tekening een pagina tekst met gegevens over de afgebeelde vogel. In de inleiding wordt uitgebreid ingegaan op grondprincipes voor de voliërevogelliefhebber, omgaan met vogels, kooien en voliëres, hoe voeren we voliërevogels, ziekten, sprekende vogels en literatuuropgave.

Jiri Felix: Tropische Vogelatlas. 88 ill. van Dagmar Cerná, 242 pag. (1975). Ned. bewerking dr. Thijs Vriends. Uitg. La Rivière & Voorhoeve N.V., Zwolle. Prijs f 15,90.

Broedvogelverslag van Fort 'Griffenstein' 1974, De Bilt (U.)

Fort 'Griffenstein' heeft een oppervlakte van 4 ha en is eigendom van de gemeente De Bilt. Van 15 april tot 1 augustus 1974 zijn in het gebied 12 tellingen verricht. Het aantal broedvogelsoorten werd vastgesteld op min. 36 en max. 40 soorten in min. 99 en max. 103 paren. Hieronder worden vermeld: Torenvalk, Meerkoet, Gekraagde Roodstaart, Grasmus, Grauwe Vliegenvanger en Kneu. Mogelijke broedvogels: Patrijs, Spotvogel, Bonte Vliegenvanger en Vink. In juni werd een Waterral waargenomen. Op verschillende plaatsen in 'Griffenstein' is vuil gestort. Het is van groot belang, dat het gebied een bestemming (binnen het bestemmingsplan 'landelijk gebied') krijgt die in overeenstemming is met de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarde. Samensteller Bert (A.J.P.) Bos.

Het verslag is voor geïnteresseerden verkrijgbaar door storting van f 1,25 op giro nr. 1 266 330 t.n.v. A. Bos, Bilthoven onder vermelding 'Verslag Griffenstein'.

Nestkastverslag 1974

Legerplaats Nunspeet en omgeving
Wederom werden in 1974 vijf terreinen gecontroleerd t.w.: legerplaats Nunspeet (124), complex Elspeet (55), gemeentekwekerij (56), Hulshorst, Zwarte Berg & Stakenberg (91) en complex 175 (17).
De Gekraagde Roodstaart nam in alle terreinen getotaliseerd als nestkastbewoner in aantal af. Wat betreft de eerste legsels is er een tendens tot achteruitgang bij alle soorten, ook de Bonte Vliegenvanger en Koolmees. Van de Zwarte Mees viel de minste achteruitgang te constateren. Samensteller A. Smit had medewerking van A. Bremer, A. van Egteren, E. Hamstra en J. W. Toonstra.

Voor geïnteresseerden is het verslag verkrijgbaar tegen vergoeding van portokosten, zijnde f 1,30 op giro nr. 1 248 183 t.n.v. A. Smit, Nunspeet of toezending in postzegels van f 0,50 aan A. Smit, Lugtenbergweg 38, Nunspeet.

Verslag 1974 Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'

Op zo'n keurig boekje van de 'Zaanstreek' beginnen we eigenlijk elk jaar al een beetje te rekenen!

Ditmaal vijf artikeltjes die op het voorwoord van de voorzitter M. van Herp volgen. S. Schatz schrijft over de excursie naar Falsterbo die door de vogelbeschermingswacht werd georganiseerd. Ook J. Jonker heeft zijn ervaringen van deze tocht opgeschreven. M. Roos schrijft over 'De huiszwaluw, een toenemende broedvogel in onze omgeving' waarbij de tellingen in diverse plaatsen aantoonde dat de Huiszwaluw in de Zaanstreek vooruitging. In 1971 werden 188 nesten geteld, in 1972 225 nesten, in 1973 298 nesten

en in 1974 343 nesten. Toch moet hierbij ook de grotere speur- en tel-ervaring debet aan zijn, dunkt me.

J. Jonker & S. B. Witte schrijven over 'Het veldonderzoek levert nuttige gegevens op' waarbij inventarisatie van weidevogels volgens de perceelmethode ter sprake komt. Er zijn geen ongeschonden stukken meer in de Zaanstreek die de grootte van 400-500 ha benaderen! De noodzaak van zo'n weidevogelreservaat zien de bestuurders van Zaanstad nog steeds niet in. W. M. Stam heeft het over 'Tweede hoogspanningsleiding over het Westzijderveld en De Reef in 1974 een hard feit'. De strijd van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' heeft hij op de voet gevolgd en schriftelijk vastgelegd. Een interessante en verzorgde uitgave met mooie foto's.

Voor belangstellenden is dit verslag verkrijgbaar door storting van f 3,— op giro rekening 484 295 t.n.v. penningm. Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek', Krommenie.

Jaarverslag NIVON Goor

In dit jaarverslag treffen wij het jaaroverzicht 1974 van de Vogelgroep Goor aan. Ruim 700 nestkasten werden uitgezet, waarin 14 vogelsoorten (w.o. Matkop, Glanskop, Kuifmees, Boomklever en veel Bonte Vliegenvangers) broedden. Door ruilverkaveling in Markelo zijn grote hoeveelheden houtwallen verdwenen. Ook verdwenen er veel bomen. In Tubbergen werd tussen 1963 en 1967 ca 85 km houtwal opgeruimd in een gebied van 14.000 ha, 27% van de aanwezige voorraad in 1963. In Borculo (5000 ha) werd gedurende de periode 1964-1971 de lengte van bomenrijen en houtwallen met 25% verminderd. In Dinxperlo (2000 ha) ging de lengte kavelgrensbeplanting met 11 km of wel 24% terug in de periode 1966-1974, terwijl de resterende singels min of meer ernstig werden uitgedund. Uit botanisch zowel als ornithologisch oogpunt gezien is dit een onheilspekkende ontwikkeling!

Secretariaat: mevr. R. Endeman-Biljardt, Putterstraat 34, Goor.

Milieu en Natuur

Een gedichtenbundel van Bart Leendertse waarin de vervuiling van het milieu, de flora en de fauna elk hun eigen plaatsje hebben. Terugkeer der trekspreuwen, de Merel, de weidevogels, de ganzen, de jacht en de recreatie. Voor de liefhebber van gedichten: een fijn boek met onderwerpen die aanspreken.

B. Leendertse: Milieu en Natuur. 24 gedichten met 24 pentekeningen (1974). Uitg. Romijn & Van der Hoff, Gorinchem. Prijs f 6,90.

Door storting van f 6,90 op giro nr. 157 074 t.n.v. Uitgeverij Romijn & Van der Hoff, Gorinchem wordt het rijmgedichtenboekje zonder portokosten toegezonden. Door de dichter gesigneerde exemplaren: f 7,50.